

Świętokrzyski Lider
Akademii Wsparcia Małego Dziecka
I Ogólnopolskie Stowarzyszenie
Publicznych i Niepublicznych Żłobków
i Klubów Dziecięcych

Rady Porady

#8

*Techniki obserwacji, które
wspierają rozwój dziecka*

wyjaśnia:
Patrycja Gwardecka
psycholog kliniczny

swietokrzyskaakademiiawsparcia.pl

Zadanie realizowane w ramach Projektu „Akademia Wsparcia – krajowy system wspierania rozwoju opieki wczesnodziecięcej w Polsce – 2024-2026” współfinansowanego ze środków budżetu państwa.

Dlaczego obserwacja jest tak ważna?

Obserwacja w żłobku pozwala na:

- wczesne wychwycenie sygnałów rozwojowych,
- monitorowanie zmian w czasie,
- dostosowanie środowiska i metod pracy,
- wspieranie regulacji emocjonalnej i społecznej,
- przygotowanie rzetelnych informacji dla rodziców i specjalistów.

To element systemu wczesnego wspomagania, a nie ocena dziecka.

Obserwacja ciągła (codzienna)

Naturalne zachowania w codziennych sytuacjach

Zgodnie z narzędziami przesiewowymi, najważniejsze są obserwacje:

- spontanicznych działań dziecka,
- sposobu eksploracji,
- reakcji na bodźce,
- interakcji z dorosłymi i rówieśnikami,
- regulacji emocji i pobudzenia.

To baza do dalszej analizy.

Obserwacja ukierunkowana

Skupienie na wybranych obszarach rozwoju
Stosowana, gdy opiekunka chce przyjrzeć się
konkretnym kompetencjom, np.:

- komunikacji i reakcji na imię,
- motoryce dużej i małej,
- umiejętnościom społecznym,
- samodzielności,
- sposobom radzenia sobie z trudnością.

To metoda zgodna z podejściem „obserwacji funkcjonalnej”.

Notatki epizodyczne (anegdotyczne)

Krótki opis konkretnej sytuacji zgodnie z dobrymi praktykami dokumentacji:

- opisujemy co się wydarzyło,
- w jakim kontekście,
- jak zareagowało dziecko,
- jakie były konsekwencje sytuacji.

To materiał, który można przekazać rodzicom lub specjalistom bez interpretacji.

Arkusze i narzędzia przesiewowe

Wsparcie oparte na standardach
Nowe narzędzia przesiewowe (np. z
wsparcie.gov.pl) podkreślają:

- analizę kamieni milowych,
- ocenę funkcjonowania w kluczowych obszarach,
- monitorowanie zmian w czasie,
- identyfikację sygnałów wymagających konsultacji.

Opiekunka nie diagnozuje ale może
korzystać z narzędzi wspierających
obserwację.

Obserwacja interakcji i relacji

Relacje jako wskaźnik dojrzałości
Zwracamy uwagę na:

- inicjowanie kontaktu,
- reakcje na dorosłego,
- współdziałanie z rówieśnikami,
- radzenie sobie w sytuacjach konfliktowych,
- korzystanie ze wsparcia dorosłego.

To zgodne z podejściem rozwojowo-społecznym.

Obserwacja regulacji i samoregulacji

Co zachowanie mówi o stanie układu nerwowego?

Analizujemy:

- poziom pobudzenia,
- reakcje na zmianę,
- tolerancję frustracji,
- sposoby uspokajania się,
- sygnały przeciążenia sensorycznego.

To podejście zgodne z aktualną wiedzą neuropsychologiczną.

Jak wykorzystywać obserwacje w praktyce?

Obserwacja ma sens, gdy prowadzi do działania:

- dostosowanie aktywności do możliwości dziecka,
- modyfikacja środowiska,
- wspieranie mocnych stron,
- monitorowanie postępów,
- przygotowanie rzetelnych informacji dla rodziców,
- wskazanie możliwości konsultacji (bez diagnozowania).

To zgodne z rolą opiekunki w systemie wczesnego wsparcia.